

В.В. Нікітін,
к.і.н., доцент кафедри
державного управління та менеджменту ХарРІ НАДУ

Політичні передумови впровадження діалогічної моделі державного управління в Україні

Розглянуто політичні умови та суспільну значущість впровадження в Україні нової діалогічної моделі державного управління. Підкреслено необхідність встановлення засад вільної політичної конкуренції як головної передумови зміни управлінської моделі.

Ключові слова: діалогічна модель державного управління, монологічна модель державного управління, суспільний діалог, конституційна реформа, політична конкуренція, реформа місцевого самоврядування, виборча система.

Інституціалізація діалогу між провідними громадсько-політичними силами, між гілками державної влади, між регіональними органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування є одним із пріоритетів розвитку молодшої української демократії. Політична криза останніх років, що набуває ознак перманентної, становить реальну загрозу подальшому поступальному розвитку незалежної України, збереженню громадського миру і злагоди в суспільстві. Пошук нових інструментів стабілізації системи державного управління в Україні набуває за таких умов пріоритетного значення.

Мета даної роботи полягає в аналізі чинної політичної ситуації в Україні та формулюванні на цій підставі пропозицій щодо створення об'єктивних передумов для подальшої демократизації вітчизняної політичної системи за допомогою впровадження модерної моделі державного управління, орієнтованої на спільну участь органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства у вирішенні загально вагомих питань. Концептуальні засади діалогічної моделі державного управління було викладено в попередніх публікаціях автора [2; 5; 6]. Дана розвідка присвячена виключно політичним передумовам впровадження нової управлінської моделі.

Традиційна модель державного управління була успадкована Україною від часів СРСР і не є адекватною в сучасних умовах. Найбільш виразно сутність цієї моделі сформульовано в Конституції УРСР, прийнятої 20 квітня 1978 р., ст. 6 якої, за аналогією із загальносоюзною конституцією 1977 р., проголосила комуністичну партію «ядром політичної системи, керівною і спрямовуючою силою радянського суспільства». На той час комуністична партія, що давно втратила ознаки політичної партії, монополізувала державний апарат і підкорила собі всі сфери суспільного життя. Комуністична партія, а вірніше її номенклатурне ядро, узурпувала право на встановлення цілей суспільного розвитку, перетворивши систему рад (формально повноважних органів державної влади) на один із засобів реалізації власної політики. За таких умов система державного управління будувалася на жорстких засадах суб'єкт-об'єктних відносин, які заперечували встановлення рівного громадсько-політичного діалогу, виключали будь-яку суттєву ініціативу з боку тих, на кого було спрямовано владний вплив. Саме таку модель державного управління доцільно назвати «монологічною», якщо використати один із поширених термінів сучасної постмодерністської філософії.

Відміна ст. 6 Конституції УРСР, що відбулася 24 жовтня 1990 р., твердження принципу розподілу державної влади, на жаль, не призвели до повної ліквідації монологічної моделі державного управління, бо, по-перше, ця модель мала глибоке історичне підґрунтя, а, по-друге, реалії перших етапів незалежного розвитку Української держави вимагали концентрації влади в одному центрі. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р., законодавче відтворила вертикаль органів виконавчої влади, надала Президенту України виключні права на формулювання і реалізацію державної політики, і, поруч з тим, встановила засади місцевого самоврядування, як незалежного від прямого втручання органів державного управління суверенного права громади на здійснення владних повноважень. Передбачена Конституцією система «стримувань і противаг» в умовах

фактичної відсутності самодостатнього, незалежного від держави громадянського суспільства виявилася неспроможною подолати традицію монологічного державного управління. Тільки масштабне зростання громадської активності під час президентських виборів кінця 2004 р. в умовах неспроможності чинної на той час державної влади контролювати ситуацію в країні підштовхнуло тодішніх політичних опонентів до вимушеного компромісного рішення щодо затвердження змін до чинної Конституції, чим було створено реальні передумови для відмови від авторитарного владарювання. Однак це зовсім не означало автоматичного впровадження нової більш демократичної моделі державного управління. Навпаки, незавершена конституційна реформа 2004 р. спровокувала різке загострення політичної боротьби між Президентом України і Урядом, який в умовах реформи набув самостійних владних повноважень, за право і можливість одноосібного розпорядження державною владою.

Чергові парламентські вибори 2006 р., а ще більше позачергові вибори 2007 р. довели неспроможність будь-якої політичної сили чи державного інституту одноосібно формувати державну політику. Тільки за таких умов провідні політичні актори усвідомили необхідність пошуку компромісів і встановлення громадсько-політичного діалогу як обов'язкового інструменту досягнення такого компромісу.

Першою ознакою цього стало наполегливе використання поняття «діалог» у провідних політичних і державних документах. До 2003 р., тобто до початку дискусій відносно перспектив і змісту конституційної реформи, вище політичне керівництво України згадувало про діалог виключно в контексті вирішення трудових конфліктів, при розгляді міжконфесійних відносин чи міжнародних справ. У програмі діяльності Кабінету Міністрів України «Відкритість, дієвість, результативність», затвердженої Верховною Радою 17 березня 2003 р. вперше для директивного документа такого рівня йшлося про «налагодження конструктивного діалогу з усіма політичними партіями», однак лише в межах відносин між законодавчою та виконавчою

гілками влади [8].

Різке загострення політичної боротьби в Україні напередодні останніх президентських виборів змусило Парламентську Асамблею Ради Європи затвердити 29 січня 2004 р. спеціальну резолюцію про політичну кризу в Україні. Європейські парламентарії закликали партії та блоки, парламентські фракції та групи негайно вирішити свої проблеми в мирний спосіб засобами відкритого діалогу, з повним дотриманням парламентської процедури. Асамблея заявила також про свою готовність сприяти ефективному діалогові між політичними силами, представленими у Верховній Раді [10]. Ухвалення 8 грудня 2004 р. конституційного законопроекту про внесення змін до чинної Конституції, тобто про конституційну реформу, стало наслідком такого діалогу.

Чергове напруження у внутрішньополітичній боротьбі у вересні 2005 р. знайшло віддзеркалення в затвердженій Президентом, Прем'єр-міністром, Головою Верховної Ради і лідерами більшості парламентських фракцій Декларації єднання та співпраці заради майбутнього України, в якій зокрема йшлося про налагодження діалогу між суспільством і владою. Для вироблення цілісного загальнодержавного бачення розвитку України, обговорення стратегічних проблем суспільного поступу, забезпечення правдивої участі та впливу громадськості на формування й реалізацію національної політики, відкритості та прозорості органів влади пропонувалося скликати Загальнонаціональний круглий стіл за участю представників політичних сил, профспілок і громадськості, наукової та творчої еліти, а також утворити Всеукраїнську політичну раду як консультативно-дорадчий орган при Президентові України з питань гармонійного розвитку України [1]. Вказані домовленості як і багато інших виконано не було.

3 вересня 2006 р. представниками вищого політичного керівництва України, а також лідерами парламентських фракцій (за виключенням Блоку Юлії Тимошенко) було підписано відомий Універсал національної єдності, у

преамбулі якого вказувалося на необхідність запровадження традиції *національного політичного і суспільного діалогу* задля вирішення успадкованих і набутих проблем державного життя. Передбачалося, серед іншого, запровадити регулярні публічні консультації щодо важливих питань суспільного розвитку та державного будівництва, із залученням до діалогу позапарламентських політичних сил, об'єднань громадян та інших учасників суспільно-політичного процесу [13]. Про необхідність вирішення політичної кризи виключно мирним шляхом на основі діалогу провідних політичних сил йшлося в Спільній заяві Президента України, Голови Верховної Ради України і Прем'єр-міністра України від 27 травня 2007 р. [12].

Депутати Парламентської Асамблеї Ради Європи в резолюції, затвердженій 19 квітня 2007 р. у розпал найсильнішої після 2004 р. політичної кризи в Україні, констатували, що тривала політична нестабільність є результатом незавершеності політичної реформи, яка мала закріпити «правила гри», створити передумови для гарантування демократичних прав і свобод законними інституціями та сприяти політичній конкуренції. Проте Асамблея відзначила, що найвищі посадові особи української держави підтримували діалог впродовж поточної кризи [11].

Дострокові парламентські вибори 30 вересня 2007 р., що мали наслідком формування демократичної коаліції у Верховній Раді і затвердження нового Уряду України, формально поклали край політичній кризі. Програма діяльності чинного Уряду України «Український прорив: для людей, а не політиків», затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 14 від 16 січня 2008 р., передбачила як важливий пріоритет державної політики державну підтримку розвитку громадянського суспільства на засадах налагодження плідного *діалогу* між владою, неурядовими організаціями та громадянами, вчасне і публічне реагування органів державної влади та органів місцевого самоврядування на ініціативи і звернення представників громадськості [9]. Таку ж вимогу декількома тижнями раніше було включено до Угоди про створення Коаліції

демократичних сил у Верховній Раді України VI скликання, підписану 29 листопада 2007 р. [7].

Отже, з наведених фактів можна зробити висновок про те, що у вітчизняній громадсько-політичній та державницькій думці вже досягнуто консенсус у розумінні необхідності впровадження рівноправного діалогу між органами публічної влади і провідними політичними силами відносно встановлення загальноприйнятих «правил гри» у сфері публічного управління. Проблема полягає в тому, що ці наміри не закріплені в діяльності відповідних громадсько-політичних інституцій, наділених належними правами і повноваженнями. Однак усі спроби створити ефективну організаційну і правову інфраструктуру для інституціалізації політичного діалогу (про деякі з них йшлося вище) були марними.

Інституціалізація політичного діалогу закономірно вимагає зміни пріоритетів державної політики, іншого розуміння поняття діалогу та його ролі у вирішенні громадсько-політичних проблем. Діалог як інструмент політичної боротьби, діалог заради діалогу вже виявив свою повну неефективність. Необхідно відмовитися від залишків анахронічної монологічної моделі державного управління та здійснити перехід до нової моделі – діалогічної, тобто побудованої на діалозі як необхідному елементі процесу розробки, прийняття і реалізації владних рішень по всій вертикалі публічної влади від Уряду до органів місцевого самоврядування.

Зміна управлінської моделі ніколи не відбувалася безболісно. Владу ніхто не віддає добровільно (деякі альтернативні факти зі світової історії лише підтверджують загальне правило). Навіть незначне звуження владних повноважень того чи іншого інституту державного управління може привести до серйозного політико-управлінського і особистісного конфлікту. Новітня історія української державності дає тому безліч прикладів. Проте в Україні не має й іншого вибору. Збереження чинної монологічної моделі державного управління неминуче призведе до нових конфліктів, бо кожна з провідних політичних сил за таких умов буде намагатися монополізувати

владу в державі і використати її на свою користь. Єдине рішення в цій ситуації – реформувати систему управління, що провокує протистояння, наслідки якого не можна передбачити.

Нова діалогічна модель державного управління передбачає принципову можливість подолання вказаних вад. Її головною особливістю стане орієнтація управлінської діяльності не стільки на формування загальних цілей суспільного розвитку (в умовах сучасного політичного та ідеологічного розмаїття коректне формулювання таких цілей є *a priori* справою вкрай складною), скільки на створення умов для конкуренції громадсько-політичних сил, радикальну демократизацію процесу державного управління, залучення до нього повноважних і компетентних представників громадського суспільства як реальних суб'єктів управлінських дій. Сьогодні більш актуальним є питання *як робити*, ніж *що робити*. Головним завданням органів публічної влади має стати не директивне керівництво суспільством (нехай і в його, суспільства, інтересах), а організація і координація разом із громадськістю загальних суспільних дій; не вироблення глобальних планів і програм (це пережиток монологічної моделі з її тягою до монументальності), а впровадження конкретних заходів з можливістю оперативного моніторингу їхніх наслідків.

Провідною політичною передумовою впровадження нової діалогічної моделі державного управління є встановлення засад *вільної політичної конкуренції*. Монологічна модель традиційно орієнтувалася на добір індикаторів та показників ефективності управлінської діяльності. Діалогічна модель єдиним критерієм переваги тієї чи іншої політичної сили, тієї чи іншої управлінської ідеї або персональної спроможності вважає перемогу у відкритій конкурентній боротьбі, перемогу на виборах і одержання владного мандату від більшості громадян. Саме на організацію такого конкурентного середовища має бути спрямована діяльність політичної і державницької еліти України, якщо вона від прокламацій про необхідність діалогу дійсно хоче перейти до нової моделі державного управління, заснованої на діалозі.

На відміну від Росії та більшості країн СНД Україна має унікальну можливість встановити такий діалог попри намагання будь-якої чинної влади тому завадити. Історично в Україні склалися дві самодостатні електоральні плити (на кшталт підземних тектонічних плит у геології), які забезпечують відносно рівні можливості для змагання політичних сил, що ґрунтуються на цих плитах. У межах кожної з плит відбуваються зміни електоральних симпатій, реорганізація політичного простору тощо, однак скільки-небудь значна міграція виборців між плитами здається малоімовірною. Результати всіх виборів, що відбувалися в незалежній Україні, особливо президентських у 2004 р. і парламентських у 2006 р. і 2007 р. переконливо доводять цей факт. В умовах приблизної рівноваги альтернативних політичних сил конкурентна перемога жодної з них не може вважатися остаточною, як це було за часів беззаперечного домінування монологічної моделі державного управління, коли владу брали «всерйоз і надовго».

Для формування конкурентного середовища необхідно виконання низки попередніх умов. По-перше, має бути завершена конституційна реформа, розпочата в грудні 2004 р. Сучасний стан політичної системи України не є стабільним. Кожен з інститутів державної влади намагається поширити свій вплив, бо чинне законодавство не визначає точних меж їх повноважень. Стабілізація політичної системи України можлива і за умов повернення к президентській формі республіканського устрою, і за умов переходу до суто парламентської моделі побудови державної влади. Проте сильна президентська республіка більш притаманна перехідному етапу від авторитарного владарювання до демократичного і співвідноситься з монологічною моделлю державного управління. Напроти, парламентська форма, що є сьогодні найпоширенішою в Європі, надає громадськості, виборцям набагато більше можливостей впливати на чинну владу, а також забезпечує повнішу гарантію проти потенційної монополізації влади з будь-якого боку. Саме за умов парламентської республіки політична конкуренція набуває найбільш динамічних форм. Політичні сили конкурують за

можливість увійти до парламенту, після ж того – за право сформувати владну коаліцію. На відміну від президентської республіки, вища влада в якій є незмінною протягом всієї каденції глави держави, у парламентській республіці політичні актори мають постійно доводити громадянам свою необхідність і спроможність, тому що дострокові парламентські вибори здійснити набагато легше, ніж в конституційний спосіб змінити главу держави в президентській республіці.

Однак є вагоме заперечення. Україна сьогодні, з тим погоджується більшість фахівців, не готова до запровадження суто парламентської республіки. Для того немає ані самостійних політичних партій, незалежних від особистісного чи бізнесового впливу, ані самодостатніх інститутів громадянського суспільства, яке об'єктивно виступає противагою державному всевладдю та є інституціональною передумовою впровадження діалогічної моделі державного управління, ані суб'єктивної готовності політичних і державних лідерів приймати правила прозорості конкурентної боротьби, особливо коли ці правила заважають реалізації власних інтересів.

Ефективною гарантією стабільності політичної системи за визначених умов є сталий розвиток місцевого самоврядування. Це друга з умов, реалізація яких передують впровадженню діалогічної моделі державного управління. Саме місцеве самоврядування в змозі підтримати «систему стримувань і противаг», поки інші демократичні інструменти ще не набули необхідного суспільного впливу. Прогалини в чинному законодавстві вадять розмежуванню в демократичній спосіб повноважень регіональних органів державного управління і місцевого самоврядування. Організація вільної конкурентної боротьби політичних сил за таких умов здається нездійсненою. Для впровадження діалогічної моделі публічного урядування на місцевому рівні необхідно завершити реформування системи місцевого самоврядування, а саме передати реальні владні повноваження обраним у конкурентній боротьбі представницьким органам територіальних громад, а за регіональними органами державного управління залишити, у разі

необхідності, наглядові та координаційні функції. Такі вимоги містяться в Угоді про створення Коаліції демократичних сил у Верховній Раді України VI скликання від 29 листопада 2007 р. і в Програмі діяльності Кабінету Міністрів України «Український прорив: для людей, а не політиків», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України 16 січня 2008 р. Нарешті, Конституційний Суд України визнав таким, що відповідає Конституції, законопроект № 3207-1 щодо вдосконалення системи місцевого самоврядування, попередньо прийнятий Верховною Радою ще 8 грудня 2004 р. одночасно із законом про конституційну реформу.

I, нарешті, третя необхідна політична умова впровадження діалогічної моделі державного управління. Вона стосується системи виборів до Верховної Ради України, місцевих рад всіх рівнів. За чинним законодавством усі ради – від Верховної до міської – обираються на засадах суто пропорційної системи. Питання полягає в тому, яка з двох основних виборчих систем – пропорційна або мажоритарна – створюють більш сприятливі умови для організації вільної конкуренції політичних партій за голоси виборців. У вітчизняному політичному середовищі є багато альтернативних відповідей, більшість з яких, на жаль, відображають кон'юнктурні наміри окремих політиків чи політичних сил створити для себе необхідні законодавчі умови для входження до влади. У цьому сенсі кожна з виборчих систем має власні вади або переваги. Проте вивчення досвіду виборчих кампаній до Верховної Ради України та місцевих рад, що відбулися 26 березня 2006 р. [4, с. 137-149], дозволяє зробити такі висновки. Пропорційна система виборів, яка значною мірою унеможлиблює тиск на виборців з боку локальних органів публічної влади, є більш придатною для формування Верховної Ради України, обласних і міських (в обласних центрах) рад, бо виборці тут переважно орієнтуються на партійно-політичну приналежність кандидатів у депутати, а не на їх персональні здібності, про які вони мало обізнані. У містах обласного чи районного значення та адміністративних районах областей доцільно повернутися до мажоритарної

виборчої системи відносної більшості, тому що місцеві виборці добре ознайомлені із персональними якостями кандидатів у депутати, принаймні їх лідерів. Напроти, локальні осередки політичних партій за межами великих мість розвинені відносно слабо, і вплив їх на вирішення місцевих проблем у більшості випадків ледь відчутний. Крім того, для виборів депутатів сільських і селищних рад беззаперечно слід залишити діючу мажоритарну систему відносної більшості.

Діюча «закрита» модель пропорційної системи виборів не є ідеальною в контексті встановлення засад вільної конкурентної боротьби. Більш доцільною є «відкрита» модель пропорційних виборів на основі регіональних (або міських) списків кандидатів від політичних партій та їх блоків. Саме в такий спосіб у 1917 р. відбувалися вибори до Всеросійських Установчих зборів, які визнані сьогодні найбільш демократичними в історії вітчизняного державотворення. «Закон про вибори до Українських Установчих зборів», прийнятий Центральною Радою 11 листопада 1917 р. також передбачав проведення виборів за аналогічними правилами [3, с. 97-98].

Підіб'ємо підсумки. Монологічна модель державного управління, яка сформувалася за часів авторитарного владарювання, після набуття Україною незалежності стала на заваді процесу демократизації громадсько-політичного життя країни. Її сутність серед іншого полягала в підпорядкуванні всіх або майже всіх сфер державного і суспільного життя директивному впливу єдиного владного центру. Тільки у 2004 р. після зміни вищого політичного керівництва і прийняття компромісного закону про конституційну реформу в Україні склалися реальні політичні передумови для остаточного подолання залишків авторитаризму і формування нової діалогічної моделі державного управління. Поза цією моделлю інституціоналізація політичного діалогу, до якого наполегливо закликають провідні політичні сили, не є досяжною. Саме діалогічна модель державного управління, у разі її успішної імплементації, дозволить представникам громадянського суспільства брати безпосередню участь у процесі вироблення і здійснення управлінських рішень. Тому

формування самодостатнього, свідомого своєї місії громадянського суспільства є обов'язковою інституціональною умовою впровадження діалогічної моделі.

Проте для відмови від старої і побудови нової управлінської моделі необхідно запровадити великі суспільні зусилля, має бути сформовано вагомий соціальний запит на політичну модернізацію, який чинна влада не зможе проігнорувати. Реформування системи державного управління в Україні можливе виключно в умовах вільної політичної конкуренції. Тільки в умовах приблизної рівноваги політичного і економічного впливу, що унеможливорює довготривалу однобічну перевагу, провідні політичні сили погодяться на встановлення демократичних «правил гри». Тому сьогодні для свідомої української політичної еліти головним завданням є не вироблення проєктів і планів, розрахованих на велику перспективу (такі проєкти ніколи не здійснювалися), а створення правових і організаційних передумов для забезпечення вільної конкурентної політичної боротьби. Для того є вкрай необхідним, по-перше, завершити конституційну реформу, розпочату в грудні 2004 р., і перейти до парламентської моделі республіканського устрою як найбільш відповідною для розбудови конкурентного політичного середовища. По-друге, державно-політичну стабільність в Україні під час переходу до парламентської моделі має підсилити розвинута система місцевого самоврядування, для чого необхідно подолати чинний дуалізм у здійсненні публічної влади на місцях, розпорошеність цієї влади між регіональними органами державного управління і місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування повинна розвиватися у напрямку посилення прав, повноважень і відповідальності органів влади, обраних безпосередньо територіальними громадами в умовах вільної конкурентної боротьби.

По-третє, виборча система має стимулювати конкурентну боротьбу. Враховуючи поширені у суспільстві думки щодо перспектив вдосконалення виборчої системи, а також результати парламентських і місцевих виборів

2006 р., слід підкреслити, що «відкрита» пропорційна система з локальними виборчими списками найбільш відповідає вітчизняним традиціям. Таку виборчу систему було застосовано на Україні під час виборів до Всеросійських Установчих зборів 1917 р., така ж саме система мала бути використана для проведення виборів до Українських Установчих зборів наприкінці 1917 – початку 1918 р. Мажоритарну виборчу систему відносно більшості доцільно зберегти на сільському і селищному рівні, доцільним є її використання на виборах до міських рад міст обласного і районного значення та районних рад в адміністративних районах областей.

Системне застосування вказаних рекомендацій створить необхідні політичні передумови для остаточного подолання монологічної і переходу до нової діалогічної моделі державного управління в Україні.

Список використаних джерел

1. Декларація єднання та співпраці заради майбутнього України від 13 вересня 2005 р. // Уряд. кур'єр. – 2005, № 174. – 15 вересня.
2. *Корженко В.В., Нікітін В.В.* Домінанти сучасної діалогічної моделі місцевого самоврядування // Місцеве самоврядування в Україні: сучасність та перспективи: матеріали наук.-практ. конф. з нагоди 10-річчя прийняття Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та ратифікації Європейської хартії місцевого самоврядування, м. Харків, 26 черв. 2007 р. / ред. кол. Ю.П. Битяк, М.І. Титов, С.Г. Серьогіна, П.М. Любченко, І.В. Яковюк. – Х.: Стиль-Издат, 2007. – С. 86 – 90.
3. *Кудлай О.Б.* Діяльність Народного міністерства внутрішніх справ УНР // Український історичний журнал. – 2005, № 2. – С. 90 – 104. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/Journal/2005/2/6.pdf>.
4. *Никитин В.* Об оценке харьковчанами эффективности пропорциональной избирательной системы // Політичні процеси в Україні очима Харків'ян. – Х.: Ін-т соціально-політичних ініціатив, 2008. – 160 с.
5. *Нікітін В.В.* Комунікативна парадигма Ю. Габермаса в контексті формування теоретичних засад «діалогічної» моделі державного управління // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». – № 1 (31). – С. 261 – 270.
6. *Нікітін В.В.* Концептуальні засади «діалогічної» моделі державного управління // Державне будівництво [Електронний ресурс]. – 2007, № 1. – Ч. 2. – Режим доступу: http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/n_1_2007/doc/1/06.pdf.
7. Повідомлення про утворення Коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України // Голос України. – 2007, № 223. – 1 груд.
8. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Відкритість, дієвість, результативність» від 17 березня 2003 р. // Уряд. кур'єр. – 2003, № 173. – 17 верес.
9. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Український прорив: для людей, а не політиків» / затв. постановою Кабінету Міністрів України від 16 січ. 2008 р. № 14. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001120-08&p=1202220677746134>.

10. Резолюція 1364 (2004) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Політична криза в Україні» // Бюро інформації Ради Європи в Україні. – [http://www.coe.kiev.ua/uk/dogovory/RN1364\(2004\).html](http://www.coe.kiev.ua/uk/dogovory/RN1364(2004).html).

11. Резолюція 1549 (2007) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Функціонування демократичних інституцій в Україні» / ухв. у Страсбурзі (Французька Республіка) 19 квітня 2007 року // Бюро інформації Ради Європи в Україні. – Режим доступу: [http://www.coe.kiev.ua/docs/pase/res1549\(2007\).htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/pase/res1549(2007).htm).

12. Спільна заява Президента України, Голови Верховної Ради України і Прем'єр-міністра України щодо невідкладних заходів, спрямованих на розв'язання політичної кризи шляхом проведення позачергових виборів до Верховної Ради України від 27 травня 2007 р. // Уряд. кур'єр. – 2007, № 93. – 30 трав.

13. Універсал національної єдності, підписаний 3 серпня 2006 р. // Уряд. кур'єр. – 2006, № 145.– 5 серп.

Nikitin V.V. Political Pre-conditions of Introduction of the Dialogical Model of Public Administration in Ukraine.

Political prerequisites and public meaning of the new dialogical model of public administration in Ukraine are outlined. The necessity of establishment of free political competition' principles is considered as main pre-condition of administrative model change.

Key words: dialogical model of public administration, monologue model of public administration, public dialog, constitutional reform, political competition, reform of local self-government, electoral system..

Никитин В.В. Политические предпосылки внедрения диалогической модели государственного управления в Украине.

Проанализированы политические предпосылки и общественное значение внедрения в Украине новой диалогической модели государственного управления. Подчёркнута необходимость укрепления основ свободной политической конкуренции как обязательного условия смены управленческой модели.

Ключевые слова: диалогическая модель государственного управления, монологическая модель государственного управления, общественный диалог, конституционная реформа, политическая конкуренция, реформа местного самоуправления, избирательная система.